

Rändelaps Eesti koolis

[Töölaud](#) / [Minu kursused](#) / [Harno täienduskoolitused](#) / [RLKKT](#) / Kooli tuleb rändelaps – tere tulemast! / [Töö tõlgi ja tugisikuga](#)

Töö tõlgi ja tugisikuga

Kooli ja kodu koostöö on olulise tähtsusega. Uuringud näitavad, et lastevanemate kaasatus mõjutab positiivselt lapse õppimist ja edukust koolis. Mõnikord võib aga suhtlus toppama jääda selle taha, et haridustöötajal ja lastevanematel ei ole ühist keelt, milles suhelda.

Rahvusvahelise kaitse saajatel (pagulastel) on õigus kasutada tõlgi- ja tugisikuteenust. Selleks, et saada tõlget, peab kool võtma ühendust pagulaste tugiteenuse pakkujaga ja paluma tõlget.

Tugisik

Tugisiku töö sisu kirjeldab pakkuja, kelleks 2021. aastal on [Eesti Pagulasabi](#). Pakkujad võivad ajas muutuda ning muutuda võib ka töö sisu. Seetõttu uuri kindlasti kas tugiteenuse pakkuja või tugisiku enda käest, milline on tema roll perega suhelses, nt palu tugisikul seletada, mida ta täpselt teeb või ei tee.

Mida aga lisaks silmas pidada?

Mõnikord juhtub, et kool hakkab tugisikuga suhtlema rohkem kui pagulaspere endaga. Seda on kirjeldanud intervjuudes nii rahvusvahelise kaitse saanud isikud ise kui ka nendega tegelevad organisatsioonid. Seda peaks kindlasti proovima vältida, sest tugisikul ei saa ühelgi juhul olla rolli hoolitseda ja vastutada lapse hariduse eest. Lisaks tunneb pere end sel juhul üsna kiiresti infoväljast välja jäetuna – pikemas plaanis võib see võtta ära vastutuse laste käekäigu eest. Samamoodi võib juhtuda, et rohkem hakatakse suhtlema tõlgi kui perega.

Soovitused tööks tugisikuga:

Kopeeri alati kõikidesse kooli ja pere vahel liikuvatesse sõnumitesse lisaks tugisikule (või tõlgile) ka pere ise. Sel moel saab tugisik (iseäranis algusperioodil) võimaluse olukorra arengutel silma peal hoida, ilma, et pere samal ajal ei infosulgu jääks. Info võiks kirja panna eesti keeles ja võimalikult lihtsas sõnastuses, et pere tunneks, et see ei ole midagi üle mõistuse ning et aja jooksul on võimalik ise kirja lugemisega hakkama saada.

Tõlk

Rahvusvahelise kaitse saajatega seoses on sageli vaja tõlget Eesti mõistes eksootilistesse keeltesse. Selliste keelte professionaalseid tõlke Eestis kas ei ole või on väga vähe. See kehtib isegi nii levinud keelte kohta nagu araabia või pärsia keel. Seetõttu kasutatakse tõlkimiseks sageli inimesi, kes on keelekandjad, oskavad mõlemat keelt, ent ei ole tõlgi oskustega. Mõnikord kasutavad lapsevanemad ise tõlkidena ka oma tuttavaid. Seepärast tasub meele pidada järgmisi põhimõtteid:

Ära kunagi kasuta last tõlgina! Kuigi lapse kasutamine tõlgina võib tunduda kõige lihtsam nii kooli kui ka lapsevanema vaates, on see lapsele keeruline roll! Tõlkeolukorrad sunnivad lapse vastutavasse rolli ja sageli lõhuvad loomulikku lapse-lapsevanema suhet (*role reversal*). Selline rollide segunemine ja eale mittevastavate kohustuste tekkimine võib kaasa tuua sotsiaalsed probleemid, suurendada lapse riskialmidust ja agressiooni.

- Tee tõlgiga eelnevalt kokkulepe, et ta tõlgib ilma muutmata kõike, mida te ütlete ja kui ta leiab, et ta sooviks mingit sõnastust muuta nt arusaamise lihtsustamiseks, küsib ta enne üle, kas sulle selline muutus sobib.
- Lepi kokku, et kui tõlk ei ole täiesti kindlalt veendunud, et ta sai kõigest aru (nt sinu või sisserändaja jutus), küsib ta üle. Kinnita, et üle küsimine on täiesti mõistatav ja ei ole probleem. Probleem on see, kui info saab ekslikult edastatud. Ükski tõlk ei saa kõigi maailma teemadega kursis olla, isegi kui ta on professionaalne tõlk! Sel juhul proovi kasutada teisi (nt lihtsamaid) sõnu või ümber sõnastada.
- Lepi tõlgiga kokku, et kui talle tundub, et mingi küsimus või väide võib olla tõlgitava jaoks veider või võib mõjuda ebaviisakana (nt võib inimene oma kultuuris olla harjunud, et sellist asja nii otse ei küsita), on täiesti normaalne seda sulle öelda. Sel juhul ütleb tõlk enne, kui hakkab kas muutmata kujul tõlkima või siiski otsustab muuta, „Üks hetk, võibolla see on perele ebamugav kuulda“ ja teeb ettepaneku muuta sõnastust. Sel juhul saad otsustada, kas teises sõnastuses jääb sinu jaoks mõte piisavalt samaks või peaks siiski tõlkima muutmata kujul – võibolla, lisades juurde täpsustuse („Ma saan aru, et see küsimus võib mõjuda veidrana, aga ma ei mõtle seda halvasti, ...“).
- Seleta tõlkeprotsessi ka sisserändajale, kes vajab tõlget, ja julgusta teda korduvalt, et ta küsiks, kui ta ei ole päris kindel, et aru sai – see on väga loomulik, et tõlkes asjad natuke muutuvad. Samas, ära jää lootma selle peale, et ta tõepoolest küsib – lase perel tagasi rääkida, millest ja kuidas ta aru sai. Iseäranis, kui sulle tundub, et tõlk räägib oluliselt pikemalt või lühemalt kui sina ise või tõlgitav. sellisel juhul palu perel öelda, kuidas ja

millest ta aru sai või uuri tõlgi käest, miks on tõlke pikkus muutunud. Nagu öeldud, Eestis peaaegu ei ole professionaalseid araabia, kurdi jms keele tõlke ja vahel võib tõlk hakata ise ümber seletama ning selle käigus võib oluline infojupp kaduda või eksitav info juurde tekkida.

- Pea meeles, et hoolimata näilisest lihtsusest on tõlkimine tegelikult keeruline töö – selleks, et tõlge paremini sujuks, saada ka sina omalt poolt kaasa aidata!

Soovitused tööks tõlgiga:

- Kasuta mina-vormi. Ära ütle tõlgile „ütle emale, et tema lapsel on vaja susse ...“, vaid „Sinu lapsel on vaja susse“.
- Vesteldes vaata otsa inimesele, kellele jutt on suunatud (st tõlgitava isikule, mitte tõlgile) – see kaasab inimese vestlusesse. Tõlk (ja tugiisik) on vaid vahendaja, abivahend – informatsiooni vajab ja vastutama peab pere ise.
- Kasuta võimalikult lihtsat keelt: kuigi ametialase keele kasutamine võib tunduda loomulikuna, teeb see olukorra keeruliseks nii tõlgi kui ka tõlgitava jaoks. Nt „kohalike omavalitsuse teenustest“ rääkimine on halvem kui „meie linnas on võimalus (... saada, teha jne)“.
- Püüa hoida laused lühikesed ja öelda üks mõte korraga. Tee pause, et tõlk jõuaks ära tõlkida (tõlgi käest võib küsida, kas pause peaks tegema tihedamalt).
- Püüa küsida üks küsimus korraga. Mitme küsimuse korral võib osa küsimusi kaduma minna.

Araabia keele spetsiifikast

Tasub teada, et araabia keelt räägitakse piirkonniti väga erinevalt – näiteks Marokos räägitava araabia keele ja Iraagis räägitava araabia keele vahet võib võrrelda itaalia ja hispaania keele omaga. On küll standardiseeritud kirjakeel, ent kõik Araabia maadest tulijad ei pruugi seda rääkida ega kõiki üksikasju mõista. Araabia keele puhul tasub veenduda, et tõlk ja tõlgitav saavad üksteisest hästi aru (kasutades nt tagasirääkimise meetodit) ja arvestada sellega, et sellest piirkonnast pärit inimesele võib olla keeruline tunnistada, et ta ei saanud millestki aru.

Materjalid:

Kam JA, Lazarevic V. *The stressful (and not so stressful) nature of language brokering: identifying when brokering functions as a cultural stressor for Latino immigrant children in early adolescence.* *J Youth Adolesc.* 2014 Dec;43(12):1994-2011. doi: 10.1007/s10964-013-0061-z. Epub 2013 Nov 17. PMID: 24241786.

Macfie J, McElwain NL, Houts RM, Cox MJ. *Intergenerational transmission of role reversal between parent and child: dyadic and family systems internal working models.* *Attach Hum Dev.* 2005 Mar;7(1):51-65. doi: 10.1080/14616730500039663. PMID: 15984085.

IMDi-rapport 2-2011 «Mora mi forstår ikke når lærerne snakker» Bruk av tolk i grunnskolen i Oslo

Materjali autor on Nastja Pertšjonok ning see on koostatud 2021. aastal. Nastja on selle loomisel tuginenud nii ekspertide artiklitele kui ka enda kogemusele tõlgina.

Projekti “Uued lapsed koolis: uussisserändajatega seotud väljakutsed Eesti koolides ja kohanemise toetamine” kaasrahastavad Euroopa Liit Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi kaudu ning EV Siseministeerium.

Viimati muudetud: esmaspäev, 9. august 2021, 16.30

◀ Mida lapsevanem võiks seadustest teada

Mine...

27.09.2021 avaseminari slaidid (Nastja Pertšjonok) ▶

 Moodle'i juhendid selle lehe kohta

Olete sisse loginud kui Lilian Ariva (Logi välja)

RLKKT

eesti (et)

Deutsch (de)

eesti (et)

English (en)

Français (fr)

Latviešu (lv)

Suomi (fi)

Русский (ru)

Hangi moobiiläpp

Kasutustingimused